

0:25

Tahta, Orta Çağ'da önemli bir hammaddedir – bu şehir halkı için de geçerlidir. Alp Dağları'nın kuzeyindeki bölgelerde evlerin çoğu tahtadan yapılır.

Başlık: Sokaklar, Gettolar, İnşaatlar (Titel Gassen, Ghettos, Baubetrieb)

0:43

Ev yapımı için temel unsur, tahta direklerden yapılan ahşap iskelettir.

0:50

Ahşap iskeletli evin bir diğer yapı malzemesi kildir. Şehrin yakınındaki kil madeni ocaklarından çıkarılır. Sağlamlık kazanması için saman, ot ve gübre ile balçık haline getirilir.

1:05

Ev inşaatını, mahiyetinde çalıştırdığı zanaatkârları bulunan inşaat ustası yönetir.

1:10

Düşük nitelikli bir iş olan kil çigneme işlemini genelde vasıfsız bir gündelikçi işçi yapar. Çoğu zaman inşaat sahibi de ailesiyle birlikte yardım eder. Ahşap iskelettteki çalışmalar, kalfalarıyla birlikte çalışan uzman bir marangoz tarafından yürütülür.

1:28

İnşaat işçileri, balçığı "kesit" denilen kirişler arasındaki boşluklara dolduruyor.

1:38

Kuruyan balçık dolgu, son olarak kireçle beyazlatılır. Orta Çağ'daki zanaatkârların yaptıkları bu çalışmalar günümüze kadar ulaşmıştır ve pek çok tarihî kentin silüetine hâkimdir.

1:50

Sadece zengin zanaatkâr ve tüccarlar ev sahibi olmayı başarabiliyordu.

1:55

Ahşap iskeletli evin önemli bir özelliği: Üst katlar, genelde alt katlara oranla daha büyüktür. Bu, evlere daha fazla sağlamlık kazandırır ve üst katların daha geniş olmasını sağlar.

2:10

Orta Çağ'daki sokakların böylesine dar görünmeleri de bu yüzdendir. Ahşap evlerin bir başka dezavantajı: Tahta ve kurumuş balçığın çok daha kolay bir şekilde alev almasıdır.

2:20

Birbirlerine bitişik vaziyette inşaa edilen çatılar arasında yangın kolayca yayılabiliyor. Bu, şehirler için tam bir felâket. Büyük yangınların çıkmadığı şehir yok gibi. İtfaiye görevini ise şehrideki loncalar üstleniyor.

2:35

Lonca üyeleri, kova ve şaplaklarla yangını söndürmeye çalışıyor. Ancak bu çoğu zaman pek işe yaramaz. Tüm değerli eşyalar şehir kapısı önüne götürülüyor. Kadınlar ve çocuklar, şehrin nasıl yanıp kül olduğuna şahit oluyorlar.

2:54

Bu nedenle yangına karşı koruma önlemleri bir zorunluluk haline gelir. Çatılar artık sadece kiremitle kaplanacaktır. Buna rağmen evinin çatısını saman ve tahta parçalarıyla örtenler cezalandırılır.

3:06

Çok sayıda belediye, kendi kiremit fabrikalarını kurarak kiremitleri halka uygun fiyatlarla sunmaya başlar.

3:13

İsviçre'de bir kiremitçi, eski yöntemlerle kiremit üretmeye günümüzde de devam ediyor. Kendine St. Urban Manastırı'nın rahiplerini örnek alıyor. Bu rahipler kiremit yapımında hayli ustalasmıştı ve ürünlerini manastırın bulunduğu bölgeden oldukça uzak diyarlara da satıyordu. Kiremit ve tuğlaların ölçüleri kesin olarak belirlenmişti.

3:40

Kiremit üretimindeki en büyük zorluk: İhtiyaç duyulan yüksek ısıya ulaşabilecek bir fırının yapılmasıydı.

3:40

Zamanla evlerin tümü taştan yapılmaya başlanıyor. Duvarlar harçlarla örülüyor. Bunun için inşaat ustaları ve zanaatkârlar yeni teknikler öğrenmek zorunda. Taş ustaları oldukça revaçta.

4:05

Yontulmuş taşlar, bir vinç yardımıyla yukarı çekiliyor.

4:10

Belediye meclisi, aynı sokaktaki evlerin yüksekliklerinin de aynı olmasını şart koşuyor. Bu sadece yangına karşı bir önlem değil. Şehir silüetinin estetik görünümünün de uyumlu hale getirilmesi amaçlanıyor.

4:33

Evler genelde iki katlı. Zemin katta çok amaçlı kullanılan büyük bir salon yeralıyor. Depo işlevi gören bu salonda hayvan da besleniyor. Ayrıca zanaatkârların atölyeleri de yine burada bulunuyor.

4:54

Mutfak ya bu çok amaçlı salonda ya da üst kattadır. Yanan ocaktaki ateş genelde ısınmak için tek kaynaktır. Ocak ateşinin dumanı tavandan doğru kilere ulaşıyor ve buradaki gıda maddeleri tütsüleniyor.

5:16

Üst katta yatak odası bulunuyor. Genelde birkaç aile ferdi birden aynı yatakta yatıyor. Zengin vatandaşların cibinlikli yatakları var. Cibinlik, tavandan düşebilecek haşerata karşı koruma sağlıyor. Zengin tüccar ya da zanaatkârların odaları, ihtişamlı duvar oymalarıyla süslüdür.

5:41

Bu evin birinci katı aynı zamanda şövalyelerin ve kutlama yapan soyluların toplanma yeri olarak da kullanılıyordu. Şövalyelerin arma ve miğferlerini gösteren çizimler duvarlarda edebîleştirilmiştir. Bu duvar resimleri henüz birkaç yıl önce yeniden açığa çıkarıldı ve itinâlı bir şekilde restore edildi.

6:00

Bunlar arasında bir nevî "Tanrı köşesi" özelliğindeki bu Hz. İsa tasviri de yer alıyor.

6:09

Geleneksel Hristiyanlık tarihine olan inanç, Orta Çağ'daki şehir halkının hayatları üzerinde belirleyicidir. Ancak başka dinden olanların yaşadığı bir mahalle de mevcut: Yahudî mahallesi.

6:23

Speyer kentindeki Yahudi mahallesinin bazı bölümleri günümüze kadar ulaşmış durumda. Speyer belediye meclisi, farklı inançları nedeniyle Yahudilerin, Hristiyanlarla dip dibe oturamayacaklarını kararlaştırmıştı.

6:37

Günümüzde arkeologlar, Yahudi mahallesinde kazı çalışması yapıyor. Ortaya çıkarılan yapılar arasında "Sinagog" adı verilen Yahudi ibadethânesinin duvarları da bulunuyor.

6:55

Yerin altında Yahudilerin manevî arınma havuzu (pause) "Mikve" yer alıyor. Hastalıktan sonra şifâbulanlar ya da çocukları olanlar üç kez bu havuza dalıp çıkıyor.

7:14

Belediye meclisi, Yahudilere başka sınırlamalar da getiriyordu:

7:18

Şehirde yaşayabilmeleri için özel bir vergi ödemek zorundaydılar, asla belediye meclis üyesi olamıyorlardı ve pek çok meslek dalında çalışmalarına izin verilmiyordu.

7:30

Bu nedenle Yahudilerin çoğu ticaretle uğraşıyor ya da tefecilik yapıyordu. Genelde varlıklı kişilerdi. Pek çok Hristiyan tüccarın onlara borcu vardı.

07:40

Hem bu yüzden hem de farklı inanç ve âdetlerinden ötürü Yahudilere kuşkuyla yaklaşıyordu. Sık sık haksız yere yasalara karşı gelmekle suçlanıyorlardı. Komünyon ekmeklerini tahrip ettikleri ya da âyinlerinde Hristiyan çocukları kurban ettikleri öne sürülüyordu. Pek çok Yahudi aile zülme maruz kalıyor ya da idam ediliyordu; bu halk hareketleri "pogrom" olarak da adlandırılıyor.

8:16

Straßburg Katedrali'nde Hristiyanlığın, Yahudilik üzerindeki sözde üstünlüğü tasvir ediliyor. Ana kapının sağındaki figür, Yahudiliği temsil ediyor. Boynu bükük ve kırık bir mızrakla hayatı körü körüne yaşıyor.

8:34

Karşısında ise Hristiyanlığı temsil eden figür var. Başı dik ve hükümdar tacıyla mağrur bir şekilde elindeki haçı tutuyor ve zafer hazırlığı yapıyor.

8:47

Şehirdeki dünyevî ve ruhanî yöneticiler, Hz. İsa'nın dünyadaki hükümranlığını açık bir şekilde göstermek amacıyla görkemli kiliseler inşa ettirdiler.

9:04

Ancak kilise inşaası için gerekli paranın sadece bir bölümünü ruhban sınıfı ve belediye meclisi karşılıyordu. Halk da sürekli katkıda bulunuyordu. Çünkü kiliseyi kendi evleri olarak da görüyorlardı.

9:20

Uzun süre bir piskoposluk makâmının olmadığı Freiburg'da katedral inşaatı tümüyle vatandaşlar tarafından karşılandı. Özellikle loncalar yüklü miktarda bağışlar yaptı.

9:36

Bu makette kilise inşaatının ne kadar uzun ve zahmetli olduğu görülüyor. Kalifiye inşaatçılar bir kaç nesil boyunca katedrale bugünkü görünümünü kazandırdılar. Kilise yaptırma birliği bünyesindeki taş ve iskele ustaları, taş inşaatlardaki araç-gereçlerin kullanımında uzman kişilerdi. Yapı malzemesi ve diğer yükler vinç ve makaralarla yukarıya çekiliyordu. Orta Çağ'da kullanılan âletler bu gün bile hayranlık uyandırıyor.

10:09

Bu vinç, inşaat sırasında katedral çatısına entegre edilmiş olup bugün bile çalışır durumdadır. Dev teker, tıpkı bir hamster tekeri gibi insan gücüyle çalıştırılmaktadır.

10:34

İnşaat bir cephede tamamlandığında, diğer cephede hemen düzeltmeler yapılması gerekiyordu. Bu günümüzde de böyle, hatta çok daha aşırı düzeydedir. Giderek artan hava kirliliği nedeniyle katedralin kırmızı kum taşları, geçmişe oranla çok daha hızlı bir şekilde dökülmektedir. Zarar gören heykel ve duvarların yerine yenilerinin yapılması gerekmektedir.

10:59

Bu görevleri günümüzde dahi Freiburg kilise yaptırma birliği bünyesindeki taş ustaları ve heykeltıraşlar üstlenmektedir.

11:07

Alçı kalıplar yardımıyla tümüyle yeni figür ve taşlar üretiliyor. Hedef noktalama aletiyle, üretilecek figür kopyalarının ölçüleri aktarılıyor. Ham şekildeki kum taşları, ustaların elinde şekil kazanıyor. Bu çalışmalar için gerekli para bugün bile büyük oranda doğrudan Freiburg halkından geliyor. İsteyenler sponsor olmak suretiyle bir heykelin masraflarını tümüyle üstlenebiliyor, örneğin "gargoyle" denilen su oluğu ya da bir melek heykeli.

11:41

Böylece Freiburg halkı, katedrallerinin muhafaza edilmesine bugün de katkıda bulunmaya devam ediyor.

11:51

Orta Çağ şehrinde hayat öncelikle sokaklarda akıp gider.

11:58

Her türlü şenlik halka açık şekilde yapılır. Mesela kilise bayramları ya da düğünler kutlanır.

12:08

Müzikten, deneyimli çalgıcılar sorumludur. Hokkabazlar ise tüm hürenlerini sergileyip illüzyon gösterileri sunar.

12:21

Şehrin turnuva meydanlarında yapılan turnuvalar büyük ilgi görür. Katılımcılar genelde çok uzak bölgelerden gelir.

12:37

Turnuva, iki düşman ordunun canlandırıldığı ve kör mızrak ve kılıçlarla yapılan çetin bir süvari oyunudur. Bu karmaşık kitle savaşı tıpkı gerçek bir savaşı andırır. Çoğu kez kazanan taraf ancak birkaç saat sonunda belli olur. Şehrin atıcılık meydanında arbalet atıcıları yarışıyor.

13:04

Şenlikler hanlarda da kutlanıyor. Örneğin, Elsass'daki Kayserberg'de. Weiß nehri üzerindeki köprünün yanında Orta Çağ'da bile içinde dans edilen ve kutlama şenlikleri yapılan bir han vardı. 19'uncu Yüzyıl'da ise buraya şehrin umumî hamamı entegre edildi.

13:23

Orta Çağ'da da hamamlar mevcuttur. Tellaklar, misafirlerin saçlarını yıkıyor ya da masaj hizmeti sunuyor. Nefis yemekler ve müzik eşliğinde, sıcak suyun içinde hep beraber saatlerce oturuluyor.

13:41

Hayat kadınları da isteyenlere hizmet veriyor. Hamam: Katı dindarlığa rağmen tüm dünyevî lezzetlerin tadılabildiği bir mekândır.